

Tarnanen-Sariola/TS

SISÄASIAINMINISTERIÖ

01.03.2013

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriölle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista

Sisäasiainministeriön valmistelemassa esityksessä tavoitteena on yksityistä turvallisuusalaa koskevan lainsäädännön selkeyttäminen, koska nykyisellään aihetta koskevat säännökset ovat hajallaan eri laeissa sillä seurauksella, että turvallisuustehtäviä hoitavien valtuudet ja velvollisuudet ovat vaikeasti hahmotettavissa.

Satamat tarvitsevat turvallisuuden varmistamista erilaisiin tarpeisiin perustuen. Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta (485/2004), jäljempänä turvatoimilaki, edellyttää alusten, satamien, satamarakenteiden ja niissä olevien henkilöiden turvaamista terroristitekoja vastaan varmistamalla ettei niitä vahingoittavia esineitä tai henkilöitä päästetä alueelle. Laittamattomien turvaaminen järjestyshäiriöiltä satamassa sekä lastin turvaaminen tavanomaiselta rikollisuudelta ovat ylipäätään keskeisiä tarpeita sataman liiketoiminnan näkökulmasta. Niinikään huumeiden salakuljetus ja luvattomien henkilöiden maahantulo ovat ilmiöitä, joissa satamien turvallisuustoiminnalta myös vaaditaan valppautta.

Aikaisemmin Rajavartiolaitoksen ja Tullin fyysinen läsnäolo satamissa tuotti ennaltaehkäisevästi turvaa satamaympäristöön. EU:n sisämarkkinoiden myötä tullivirkamiesten läsnäolo satamissa on vähentynyt, ja Schengen -lainsäädännön toimeenpanon myötä myös Rajavartiolaitoksen.

Useimmissa satamissa on kattava kameravalvonta minkä lisäksi myös satamavalvojat kiertävät alueella. Tämän ohella satamanpitiäjät hoitavat turvallisuusveloitteitaan ostamalla yksityisiä turvallisuuspalveluita, yleensä ympärivuorokautisen vartiointin ja järjestyk-

senvalvojapalveluita, kukin tarpeidensa mukaisesti. Palvelut vaihtelevat porttivalvomosta hoidettavasta kulunvalvonnasta alueella tehtävään piirivartiointiin ja matkustajaterminaalien järjestyksenvalvonnasta turvatarkastuksiin. Turvallisuusalan selkeät ja oikein mitoitettut toimivaltuudet satamien lakisääteisten velvoitteiden ja erityisesti matkustajaterminaalien jokapäiväisen asiakasturvallisuuden ja matkanteon sujuvuuden takaamiseksi ovat Suomen Satamaliiton näkökulma hallituksen esityksen arviointiin.

Vartijat

Satamanpitäjän näkökulmasta 15 §:n (vartijan oikeus pääsyn estämiseen ja poistamiseen) säännökset ovat keskeisiä turvatoimilain satamalle asettamien velvoitteiden kannalta. Satamassa oleskelu on rajoitettua siellä asioiviin henkilöihin, jotka on tunnistettu. Turvatoimilain 12 §:n mukaan PTR -viranomaisen voi poistaa alueelta henkilön, joka kieltäytyy henkilöllisyyden tarkistamisesta tai jonka voidaan perustellusti epäillä olevan vaaraksi merenkulun turvallisuudelle.

Vartijalla on jo voimassa olevan lainsäädännön perusteella alueen haltijalta sopimuksella määritellyn toimeksiannon perusteella sama oikeus. Satamaliitto esittää, että hallituksen esitystä täydennetään myös turvatoimilain 12 §:n muutoksella, millä todetaan myös vartijat ryhmäksi, joilla on oikeus henkilön alueelta poistamiseen.

Ehdotus lain 485/2004 12 §:n uudeksi muotoiluksi (muutos lihavoituna):

Jos henkilö kieltäytyy ottamasta osaa tämän lain mukaiseen tarkastustoimeen tai hänen voidaan perustellusti epäillä olevan vaaraksi merenkulun **tai sataman** turvallisuudelle, rajavartiomies, poliisimies tai tullimies voi evätä häneltä pääsyn alukseen tai sataman turvatoimialueelle taikka poistaa hänet alukselta tai sataman turvatoimialueelta. **Sama oikeus on alueen haltijan toimeksiannosta turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa satamaa vartioivalla vartijalla.** Toimenpiteen voi tarvittaessa suorittaa voimakeinoin, joita olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää tarpeellisina ja puolustettavina, kun otetaan huomioon merenkulun **tai sataman** turvallisuuden vaarantuminen, poistettavan henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet.

Edellisen lisäksi esitämme, että sana 'satama' lisättäisiin turvatoimilain perusteella nyt esitettävän lain 15 §:n perusteisiin, joissa kuvataan vartijan oikeuksia poistaa henkilö toimialueeltaan. Sataman alueen kuulumisesta julkisrauhan piiriin on olemassa esim. Hallinto-oikeuden päätös koskien Helsingin Satamaa. Tällä perus-

teella vartijalla on oikeus 15 §:n 1 momentin toisen kohdan mukaisesti poistaa henkilö tarvittaessa sataman turvatoimialueelta.

Järjestyksenvalvojat

Järjestyksenvalvontaan esitettyjä uudistuksia on toiminnan siirtymisen pääasiallisesti elinkeinoluvan alaiseksi toiminnaksi. Vartijan ja järjestyksenvalvojan oikeuksia yhdenmukaistetaan monessa suhteessa, mm. voimakeinojen käytön osalta. Lakiin jää kuitenkin edelleen kahdentasoisia järjestyksenvalvoja: erillisissä tilaisuuksissa toimivat sekä tilaisuuden tai alueen omistajan tai haltijan asettamat (28 §) sekä poliisin ja rajavartiolaitoksen avuksi asetettavat järjestyksenvalvojat (30 §), joista jälkimmäisille ei esitetä oikeutta estää henkilön pääsyä alueelle.

Tilanteen taustalla on erot nykyisistä järjestyksenvalvojista annetun erityislain sekä järjestyslain perustuslaillisista eroista. Poliisin tai Rajavartiolaitoksen avuksi asetetun järjestysmiehen tehtävien katsotaan lähestyvän viranomaisten valtuuksia yleisessä järjestyksenpidossa, jolloin niiden säätelyn pitää olla erityisen tarkasti tehtyä.

Esitämme, että 28 §:n ja 30 §:n mukaiset järjestyksenvalvojat nimitään laissa eri nimikkeillä (esim. 28 § - järjestyksenvalvoja ja 30 § - turvallisuusvalvoja) toimeksiantojen ja tehtävien erottelun helpottamiseksi ja sen välttämiseksi, että esim. samassa tilassa toimivilla järjestyksenvalvojilla on keskenään erilaiset valtuudet. Esimerkkejä tästä on jo olemassa liikenteenharjoittajan teemaristeilyä (yksityistilaisuus) varten palkkaamien järjestyksenvalvojen (esityksen mukainen 28 §:n järjestyksenvalvoja) toimiessa matkustajaterminaalissa samaan aikaan satamanpitäjän sinne palkkaamien, 30 §:n mukaisen järjestyksenvalvojen kanssa. Eri nimikkeet helpottaisivat myös erilaisten toimivaltuuksien täsmällistä luettelua.

Lakiesitys korjaa aikaisempaa eri lakien yhteensovittamisen ongelmaa, mutta satamatoimialalla jää edelleen ratkaisematta rajallinen, mutta hankala kysymys: matkustajaterminaalien turvaaminen. Kysymyksemme lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä kuuluu: miten se voitaisiin sovittaa joko 28 tai 30 §:n säädöksiin? Vilkkaita alusliikenteen matkustajaterminaaleja (joiksi Suomessa voidaan lukea Helsinki, Turku ja Maarianhamina) ei voida suoraan rinnastaa yleisiin liikennepaikkoihin, kauppakeskuksiin tai yleisötilaisuuksiin. Terminaalin asiakkaiden turvallisuuden kannalta on tarve yleensä sekä järjestyksen valvontaan että joissakin tapauksissa terminaaliin pääsyn estäminen henkilö(i)ltä, joka on toistuvasti aiheuttanut tai jonka on syytä epäillä olevan vaaraksi muille paikalla olijoille. Voitaisiko matkustajaterminaalit pysäköintialueineen sisällyttää 28 §:n

järjestyksenvalvonnan piiriin vai olisiko mahdollista täsmentää 30 §:n 2 momentin kieltoa poistamalla alusliikenteen matkustajaterminaalisen piiristä?

Esitämme vielä, että turvatoimilain 12 §:ää muutettaisiin sisällyttämällä siihen myös maininta järjestyksenvalvojan oikeudesta poistaa henkilö toimialueeltaan. Esitetyn lain 47 § henkilön poistamisesta ja kiinniottamisesta kuvaa tilanteen joka koskee myös turvatoimilain päämääriä.

Ehdotus lain 485/2004 12 §:n uudeksi muotoiluksi (lisämuutos alleviivattuna):

Jos henkilö kieltäytyy ottamasta osaa tämän lain mukaiseen tarkastustoimeen tai hänen voidaan perustellusti epäillä olevan vaaraksi merenkulun **tai sataman** turvallisuudelle, rajavartiomies, poliisimies tai tullimies voi evätä häneltä pääsyn alukseen tai sataman turvatoimialueelle taikka poistaa hänet alukselta tai sataman turvatoimialueelta. **Sama oikeus on alueen haltijan toimeksiannosta turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa satamaa vartioivalla vartijalla ja satamaan asetetulla järjestyksenvalvojalla ja turvallisuusvalvojalla.** Toimenpiteen voi tarvittaessa suorittaa voima-keinoin, joita olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää tarpeellisina ja puolustettavina, kun otetaan huomioon merenkulun **tai sataman** turvallisuuden vaarantuminen, poistettavan henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet.

Helsingissä, 28.2.2013

Suomen Satamaliitto ry

Kirsti Tarnanen-Sariola
apulaisjohtaja